

## Bostadsutskottets betänkande

1983/84:19

om anslag till räddningstjänst m. m. (prop. 1983/84:100 bil. 6)

### 1. Propositionen

Regeringen har i proposition 1983/84:100 bilaga 6 (försvarsdepartementet) under litt. J (s. 204–212) föreslagit riksdagen att under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1984/85 anvisa

1. till Statens brandnämnd ett förslagsanslag av 16 820 000 kr.,
2. till Beredskap för oljebekämpning till havs m. m. ett förslagsanslag av 10 400 000 kr.,
3. till Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m. m. ett förslagsanslag av 5 300 000 kr.,
4. till Strandbekämpningsbåtar ett reservationsanslag av 800 000 kr.

### 2. Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna 1983/84:

326 av Rolf Andersson (c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att en utredning får pröva konsekvenserna av en samordning av all räddningstjänst.

577 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – med hänvisning till motion 1983/84:576 – hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till sammanslagning av statens brandnämnd och civilförsvarsstyrelsen.

1345 av Eric Hägelmark (fp) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att kommunerna ges i uppdrag att utreda risker och sårbarhet, samt vidta förberedelser och insatser för att neutralisera katastrofer och katastrof-tillbud, som kan inträffa i fredstid.

### 3. Utredningar rörande räddningstjänst m. m.

Räddningstjänstkommittén har lagt fram sitt slutbetänkande (SOU 1983:77) Effektiv räddningstjänst. Betänkandet innehåller ett förslag till lag om samhällets räddningstjänst. Med räddningstjänst avses i lagförslaget åtgärder som staten eller kommunerna vidtar för att hindra och begränsa skador på människor, djur, egendom eller i miljön vid olyckshändelser, fara för olyckshändelser eller vid allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner. Med olyckshändelse avses explosion, skred, ras, översvämning, oväder, trafikolycka, utflöde av skadliga ämnen och annan liknande händelse, som kan medföra de nämnda slags skadorna. Varje kommun föreslås svara för räddningstjänsten i kommunen. Staten svarar för fjällräddningstjänsten.

flygräddningstjänsten, sjöräddningstjänsten och för räddningstjänsten vid olyckshändelse i kärnkraftsanläggning.

Den kommunala räddningstjänsten föreslås få ökade uppgifter och få överta vissa statliga arbetsuppgifter. Kommitténs förslag innebär bl. a. att de kommunala räddningsorganen skall ha ett ökat samarbete med polisen i fjällräddningstjänsten, samordna brand- och räddningstjänst vid luftfartsverkets flygplatser, ansvara för sjöräddningstjänstens vattenområden inom kommunen och utföra transporter av skadade och sjuka i terrängen inom ramen för sjukvårdshuvudmännens planerings- och samordningsansvar. De sjuktransporter som sker på väg föreslås – liksom f.n. – utföras av sjukvårdshuvudmännen. Dessa bör utarbeta planer för varje sjukvårdsområde som visar hur olika resurser kan användas och vilka samordningsåtgärder som ett effektivt utnyttjande fordrar.

Myndigheter och organ som svarar för räddningstjänsten föreslås få i uppgift att samordna sin verksamhet och samarbeta med andra vars verksamhet berör räddningstjänsten. Om samordnings- och samarbetsfrågorna uttalar räddningstjänstkommittén sammanfattningsvis.

Den uppdelning av ansvaret för räddningstjänsten mellan olika huvudmän som kommittén föreslår kräver ett fungerande samordningsarbete. Behovet av samordning är särskilt stort på det statliga området där ansvaret även i fortsättningen kommer att ligga på flera olika myndigheter. För en effektiv samordning behövs det åtskilliga organisatoriska åtgärder – bl. a. ett regionalt samarbete mellan kommuner. Det bör också bildas ett centralt statligt räddningstjänstverk av i första hand civilförsvarsstyrelsen och statens brandnämnd.

Enligt räddningstjänstkommitténs intentioner bör det nya räddningstjänstverkets uppgifter omfatta både statlig och kommunal räddningstjänst. Uppgifterna föreslås bli planering av räddningstjänstens organisation, materielanskaffning och utbildning, tillsyn och samordning avseende räddningsorgan på olika nivåer samt reglering av vissa ersättningsfrågor.

Frågan om det av räddningstjänstkommittén föreslagna nya verkets uppgifter och organisation utreds närmare av *CESAM-kommittén* som inom kort väntas avge sitt slutbetänkande. *CESAM-kommittén* skall enligt sina direktiv (Dir. 1982:41) bl. a. belysa konsekvenserna av en samordning av den centrala ledningen av räddningstjänsten i fred och civilförsvarsverksamheten och ange principer för hur denna ledning bör komma till stånd. Kommittén bör också bedöma hur de fredstida centrala räddningstjänstuppgifterna i ett decentraliserat system med kommunalt ansvar för ledningen av den lokala civilförsvarsverksamheten kan fullgöras i en ny central organisation och hur relationerna bör vara mellan den centrala nivån, civilbefälhavarna, länsstyrelserna och kommunerna. Planläggningen i fred av civilförsvarsberedskapen bör så långt som möjligt integreras i den kommunala beredskapen.

Ledningen och planeringen av civilförsvarsverksamheten på lokal nivå har övervägts också av en särskild kommitté benämnd *Provplanläggningskom-*

*mittén – Civilförsvaret och kommunerna.* Under kommitténs ledning har 22 kommuner genomfört en provplanläggning omfattande ledningen av civilförsvarsverksamheten inom enskild kommun, över kommungränserna och på länsnivå. Erfarenheterna av provplanläggningen och de förslag till författningsreglering som grundas därpå har redovisats i betänkandet (Ds Fö 1983:10) Kommunerna och Civilförsvaret. Ledning och planläggning på lokal nivå.

Räddningstjänstkommittén föreslog i ett tidigare betänkande (Ds Kn 1980:1) Undersökning av allvarigare olyckshändelser att det inrättas en kommission för undersökning av allvarliga olyckshändelser. En kommitté för denna uppgift (Kn 1981:02) har tillsatts av regeringen. Kommittén skall kunna undersöka alla typer av allvarliga olyckor utom luftfarts- och sjöfartsolyckor, vilka faller inom verksamhetsområdet för statens haverikommission resp. sjöfartens haverikommission. Kommittén skall närmare överväga regler och arbetsformer för en samordnad undersökningsverksamhet. Dess arbete avses utgöra ett komplement till de ansvariga myndigheternas arbete och den bör i särskilda frågor samarbeta bl. a. med Svenska kommunförbundet. Kommittén upprättar löpande utredningsrapporter vilka i förekommande fall remissbehandlas. Enligt direktiven skall kommittén under 1984 redovisa sina erfarenheter och lägga fram förslag som kan ligga till grund för en prövning av den framtida inriktningen av verksamheten.

#### 4. Utskottet

Utskottet tillstyrker förslagen i budgetpropositionen om *anslag till räddningstjänst*.

I motion 326 (c) begärs att en utredning skall pröva konsekvenserna av en *samordning av all räddningstjänst*. Det anförts bl. a. i motionen att betydande rationaliseringar torde kunna åstadkommas om organisationen för utryckningsfordon, t. ex. brandkår och ambulans, samordnades. Motionären ifrågasätter också om inte räddningstjänsten i framtiden borde samordnas med den växande bevakningstjänsten.

Som framgått ovan har nyligen avslutats ett utredningsarbete i vilket samordningen av räddningstjänsten övervägts. Remissbehandlingen av betänkandet samt beredningen av det inom regeringens kansli bör avvaktas. Ytterligare utredningsarbete kan inte nu anses erforderligt. Motionen avstyrks med hänvisning till det anförda.

I motion 577 (vpk) yrkas – med hänvisning till motivering i motion 576 (vpk) – att regeringen skall utarbeta förslag till *sammanslagning av statens brandnämnd och civilförsvarsstyrelsen*. Därigenom skulle dubbelfunktioner kunna avskaffas och besparingar göras.

Utskottet finner med hänvisning till den redogörelse som lämnats ovan rörande räddningstjänstkommitténs och CESAM-kommitténs arbete mo-

tionsyrkandet i inte ringa grad tillgodosett. Utskottet avstyrker därför motionen.

Motion 1345 (fp) syftar till att åstadkomma en *ökad kommunal planering för fredstida insatser vid katastrofer* och katastroftillbud. Motionären – som tar det landsomfattande elavbrottet den 27 december 1983 som exempel – anför att kommunerna har en beredskapsplanering för åtgärder vid krig, men att någon heltäckande fredsplanering inte finns.

Utskottet anser att även yrkandet i motion 1345 (fp) i huvudsak är tillgodosett genom det utredningsarbete som pågår eller redan har redovisats. Den kommunala planläggningen för civilförsvarsverksamheten och dess anknytning till räddningstjänsten är sålunda föremål för överväganden med anledning av provplanläggningskommitténs betänkande. Härtill kommer att kommittén för undersökning av allvarliga olyckshändelser, enligt vad utskottet erfarit, delger Svenska kommunförbundet sina rekommendationer och att således erfarenheterna av inträffade olyckshändelser kan spridas och nyttiggöras mer generellt i kommunerna. Även beträffande motion 1345 (fp) bör resultatet av pågående utredningsarbete avvakta. Motionen avstyrks.

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslag till räddningstjänst* att riksdagen under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1984/85 anvisar
  - a. till *Statens brandnämnd* ett förslagsanslag av 16 820 000 kr.,
  - b. till *Beredskap för oljebekämpning till havs m.m.* ett förslagsanslag av 10 400 000 kr.,
  - c. till *Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.* ett förslagsanslag av 5 300 000 kr.,
  - d. till *Strandbekämpningsbåtar* ett reservationsanslag av 800 000 kr.,
2. beträffande *samordning av all räddningstjänst* att riksdagen avslår motion 1983/84:326,
3. beträffande sammanslagning av *statens brandnämnd och civilförsvarsstyrelsen* att riksdagen avslår motion 1983/84:577,
4. beträffande *ökad kommunal planering för fredstida insatser vid katastrofer* att riksdagen avslår motion 1983/84:1345.

Stockholm den 8 mars 1984

På bostadsutskottets vägnar

KJELL A. MATTSSON

*Närvarande:* Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Knut Billing (m), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Per Olof Håkansson (s), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk), Rune Evensson (s), Nils Nordh (s), Lars Andersson (s) och Bengt-Ola Rytter (s).